

OBSAH.

Úvod	Str. 5
----------------	--------

KNIHA PRVNÍ.

STUDIE HISTORICKÁ.

- I. *Od starověku až do středověku.* — Historie o mnohosti světů počíná s historií lidské intelligence. — Kdo se první povznesl k této víře? — Ariovc. — Kelto-Gallové a Druidi. — Náhledy starověké historie. — Egyptané. — Řecké sekty. — Luna následující Orfea. — Škola ionská; Anaxagoras. — Pythagorejci; harmonie světa. — Xenophanes a Heleates. — Sto osmdesát tři světy Petrona z Himéry. — Platonikové. — Škola Epikurova; Lucretius. — Prvá století křesťanství 13
- II. *Středověk až po naše dny* — Pokračování dějin o mnohosti světů. — Renaissance. — Cusa. — Bruno. — Montaigne. — Galileo. — Descartes. — Kepler. — Campanella. — Rozprava Petra Borela o Zemích obydlených. — Godwinův »Člověk na měsíci«. — Cyrano de Bergerac: Dějiny Států a Císařství na Slunci a na Měsíci. — Hévéliův Lunopis. — P. Kircher a jeho Cesta nebem. — Fontenellovy Světy. — Huygensův Cosmotheôros. — XVIII. věk: Leibniz. — Newton. — Wolff. — Swedenborg. — Voltaire. — Lambert. — Bailly. — Kant. — Herschel. — Lalande. — Laplace etc. — Závěrka vyvozená z dějin o nauce 27

KNIHA DRUHÁ.

SVĚTY PLANETÁRNÍ.

- I. *Popis soustavy sluneční.* — Podstata a úloha Slunce. — Světová přitažlivost. — Světy planetární — Merkur. — Astronomické prvky Venuše. — Země. — Koule Martova, její podobnost se Zemí. — Planety teleskopické. — Svět Jupiterův. — Saturn; jeho prsteny a jeho měsíce. — Uran a jeho družina. — Neptun. — Celek soustavy 51
- II. *Srovnávací studie planet.* — Poloha Země v soustavě světové. — Podmínky obytnosti světů. — Množství tepla a světla na každé planetě. — Počet měsíců; jejich úloha. — Obytnost Měsíce — Slunce — Komet. — Ovzduší na povrchu světů; důležité vlastnosti; vzduch a voda. — Velikosti, povrchy a objemy; Země viděna s Jupitera; náš svět přirovnáván ke Slunci. — Závěrka vyvozená ze studia světů planetárních 65

KNIHA TŘETÍ.

FYSIOLOGIE BYTOSTÍ.

- I. *Bytosti na zemi.* — Všeobecný pohled na život na našem světě; život mění své projevy podle času, místa, okolností; jaký byl v době předpotopní; jaký je nyní. — Divuhodné rozmanitosti živých organismů. — Vnitřní poměr každého z těch organismů ku prostředí, ve kterém žijí. — Bytosti se různí podle zřízení Světů. — Spektrální rozbor a chemické složení Světů nebeských. — Možno-li určití meze možnosti života a vyskytování se živých bytostí na některém glóbu. — Prostředky, prvky, mocnost přírody. — Konečné příčiny, osud bytostí, skutečnost plánu božského, jsoucnost Boha Stvořitele 95
- II. *Život.* — Nekonečnost života. — Vidění mikroskopické a vidění teleskopické. — Geografie rostlin a zvířat; všeobecné rozlití života. — Nejvyšší součet

života je vždy úplný. — Svět bytostí nekonečně maličkých. — Jeho pohled a naučení z něho; plodnost Přírody je nekonečna. — Jak mnohost světů je nadbytečně prokázána divadlem, které poskytuje Země. — Co jsme my: dvoji nekonečnost rozkládá se: jedna nad námi, jedna pod námi. — Zákon jednoty a vzájemnosti. — Život univerzální. — Prvky skládající hmoty spadlé s nebe: rozbor meteorů dotvrzuje důkazy a úvahy předešlé 121

- III. *Obytelnost země.* — Astronomické poměry Země. — Počasy na naší Zemi a na ostatních planetách, jejich vliv na hospodářství glóbu a na živé ústrojnosti. — Význam a kývání se nakloněné ekliptiky. — Výstřednost planetárních drah. — O předpokladu stálého jara, o povýšení prvotného stavu Země a o zlepšování v časech budoucích. — Nižší povaha naší Země; antagonismus (protivnictví) přírody; nesoulad mezi fysickým stavem světa a pohodlím člověka; obtíže lidského života. — Tekutý stav nitra; lehkost pevného obalu, na kterém žijeme, stav jeho neustálosti, jeho částečné rozruchy a revoluce (převraty) glóbu. — Světy dokonalejší. — Srovnávání a závěr 141

KNIHA ČTVRTÁ.

NEBESA.

- I. *Nesmírnost nebes.* — Jak 7 miliard mil naší soustavy planetární jest hodnotou bezvýznamnou. — Soustavy hvězdné. — Vzdálenost nejbližších hvězd. — Rychlost světla; jak dlouho jde k nám s hvězd? — Přeměny hvězd; hvězdy, jejichž jasu ubývá; hvězdy barevné; hvězdy vyhaslé; hvězdy, jejichž jasu přibývá; hvězdy periodické; hvězdy, jež se náhle objevily. — Určení počtu hvězd. — Na oné straně viditelného světa. — Hvězdy podvojně. — Mlhoviny; Mléčná dráha je mlhovina, jejíž součástí jsme my: má 18 milionů hvězd. — Tvorstva vzdálených prostorů. — Zadní kraje, zkoumané dalekohledem. — Na onom světě. — Nekonečnost . . 161

KNIHA PÁTÁ.

ČLOVĚČENSTVO VE VŠEMMÍRU.

- I. *Obyvatelé druhých Světů.* — Různá mínění o lidech planetárních. — Vědecké romány. — Obyvatelé Luny. — Hvězdy podzemní, kroužící v nitru Země. — Hierarchický zákon Kantův a Bodeův o člověčenstvu. — Co se myslí o Saturnu. — Postava obyvatelů Jupiterových podle Wolffa. — Kosmogonie Fourierova. — Podoba planet pro jich obyvatelstva. — Popis Venuše od Bernardina de Saint-Pierre. — Cesta Swedenborgova do zemí světa hvězdného. — Domněnky Huygensovy o lidech planetárních. — Nesnadnost otázky. — Všeobecný blud. — Antropomorfismus je naším velikým přeludem; vše je poměrné. — Nekonečnost veliká a nekonečnost malá. — Nic není naprostého ve fysice. — Nekonečná rozmanitost Světů a Bytostí 179
- II. *Nižší stupeň obyvatelstva pozemského.* — Mnohost Světů je naukou spravedlivou v řádu morálním a potřebnou v řádu filosofickém. — Myšlenka Boha a stav Země. — Optimismus a pessimismus. — Země je světem nižšího stupně. — Harmonická hierarchie Světů. — Nedokonalý a nižší stav našeho Světa. — Hmotnost našeho organismu; jeho vliv. — Bydliště pozemské převedeno na svou hodnotu pozitivnou. — Základní otázky Krásna, Pravdy, Dobra; jejich absolutní povaha. — Principy všeobecné, upotřebitelné pro všechny světy. — Axiomy metafysiky a morálky. — Zásady absolutní a universální skládají mravní jednotu světa a pojí všechny inteligence s Inteligencí nejvyšší 218
- III. *Lidstvo souborné.* — Lidstvo jiných Světů a lidstvo pozemské jsou jedno a totéž lidstvo. — Člověk je občanem nebes. — Lidská rodina se rozpíná mimo naši kouli na Země nebeské. — Všeobecné příbuzenství. — Mnohost Světů a mnohost bytostí. — Věčnost budoucí je pouze věčností nynější. — Krajiny nesmrtelností. — Poslední pohled na učení o Mnohosti Světů 266

DODATEK

Str.

Poznámka A. — Mnohost Světů před naukou křesťanskou	285
I. Vtělení se Boha na Zemi	287
II. Kosmogonie svatých knih	311
Poznámka B. — O teple na povrchu planet	333
Poznámka C. — O vnitřní soustavě globu zemského	344
Poznámka D. — Spektrální analýsa a život na ostatních světech	349
Poznámka E. — Jak se stanoví vzdálenost hvězd od země čili výpočet paralaxe	357

FILOSOFICKÉ VÝTAHY

SLOUŽÍCÍ K DĚJINÁM O MNOHOSTI SVĚTŮ.

Plutarch	363
Cyrano de Bergerac	367
Fontenelle	373
Huygens	376
Voltaire	378
Swedenborg	385
Charles Bonnet	393
Lambert	396
Sir Humphry Davy	398
Young	405
De Fontanes	409
Ponsard	410
Victor Hugo	412